

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
(036)

กรมส่งเสริมการเกษตร

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน
ของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1. หลักการและเหตุผล

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปใช้ประกอบการพัฒนาคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) และร่วมกันพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้เกิดการสนับสนุนต่อการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศไทยให้สูงขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมในระยะยาวได้ โดยจำแนกออกเป็น 10 ตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต เป็นตัวชี้วัดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน อีกทั้งยังคำนึงถึงการเก็บข้อมูลอย่างรอบด้านและหลากหลายมิติ การกำหนดระเบียบวิธีการประเมินผลที่เป็นไปตามหลักการทางสถิติและทางวิชาการเพื่อให้ ผลการประเมินสามารถสะท้อนสถานะขององค์กรในด้านคุณธรรมและความโปร่งใสได้อย่างแท้จริงโดยมีการเก็บข้อมูลจาก 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ (Internal Integrity and Transparency Assessment: IIT) โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรภาครัฐทุกระดับที่ปฏิบัติงานมาไม่น้อยกว่า 1 ปี ได้มีโอกาสสะท้อนและแสดงความคิดเห็นต่อคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานตนเอง โดยสอบถามการรับรู้และความคิดเห็นใน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่

ตัวชี้วัดที่ 2 การใช้งบประมาณ

ตัวชี้วัดที่ 3 การใช้อำนาจ

ตัวชี้วัดที่ 4 การใช้ทรัพย์สินของราชการ

ตัวชี้วัดที่ 5 การแก้ไขปัญหาการทุจริต

ส่วนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากผู้รับบริการหรือผู้ติดต่อหน่วยงานภาครัฐ (External Integrity and Transparency Assessment: EIT) โดยเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการหรือผู้ติดต่อหน่วยงานภาครัฐในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้มีโอกาสสะท้อนและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยสอบถามการรับรู้และความคิดเห็นใน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ 6 คุณภาพการดำเนินงาน

ตัวชี้วัดที่ 7 ประสิทธิภาพการสื่อสาร

ตัวชี้วัดที่ 8 การปรับปรุงระบบการทำงาน

ส่วนที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน (Open Data Integrity and Transparency Assessment: OIT) เป็นการตรวจสอบระดับการเปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐที่เผยแพร่ไว้ทางหน้าเว็บไซต์หลักของหน่วยงาน โดยมีคณะที่ปรึกษาการประเมิน ITA ในฐานะผู้เชี่ยวชาญและคนกลาง (third party) เป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลและให้คะแนนพร้อมข้อเสนอแนะตามหลักเกณฑ์การประเมินที่กำหนด แบ่งออกเป็น 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล

ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.2 การบริหารงาน

ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.3 การบริหารเงินงบประมาณ

ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.4 การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.5 การส่งเสริมความโปร่งใส

ตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต ตัวชี้วัดย่อยที่

10.1 การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต

ตัวชี้วัดย่อยที่ 10.2 มาตรการภายในเพื่อป้องกันการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) มีบทบาทเป็นองค์กรหลักของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยเป็นศูนย์กลางทั้งด้านการป้องกัน การปราบปราม และการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการดำเนินตามนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในฝ่ายบริหารสามารถบูรณาการการดำเนินการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้บังเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในฐานะเป็นกลไกของ ฝ่ายบริหาร มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ตามที่แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้

กำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) วางระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต และตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 358/2562 เรื่องการจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2562 ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ภายในสำนักงาน ป.ป.ท. หน้าที่และอำนาจ ตามข้อ 3.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ศปท. สำนักงาน ป.ป.ท. ได้มีแนวนโยบายให้ ศปท. วางระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อใช้เป็นมาตรการภายในของหน่วยงานในการสร้างความโปร่งใส ลดปัญหาการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ท. ได้จัดทำคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและแนวทางการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้ ศปท. นำไปเป็นเครื่องมือกำกับ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภายใต้สังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกรอบแนวคิดว่าการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่วนราชการจะเป็นผู้บริหารจัดการได้ดีที่สุด เร็วที่สุด เพราะอยู่ใกล้ขีดปัญหา

2. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organizations 2013) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมา ตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี 1992 โดยที่ผ่านมา มีการออกแนวทางด้านการควบคุมภายในเพิ่มเติมอีก 3 ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อปี 2006 เป็นแนวทางด้านการทำรายงานทางการเงิน Internal Control over Financial Report – Guidance for Small Public Companies ครั้งที่ 2 เมื่อปี 2009 เป็นแนวทางด้านการกำกับติดตาม Guidance on Monitoring of Internal Control ครั้งที่ 3 ในปี 2013 เป็นแนวทางเพิ่มเติมด้านการควบคุมภายใน Internal Control – Integrated Framework : Framework and Appendices การปรับปรุงในปี 2013 นี้ยังคงยึดกรอบแนวคิดเดิมของปี 1992 ที่กำหนดให้มีการควบคุมภายในแต่เพิ่มเติมในส่วนอื่นๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มเติมเรื่องการสอดส่องในภาพรวมของการกำกับดูแลกิจการ ดังนั้น การควบคุมภายในจึงถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังของกิจการในการป้องกันเฝ้าระวัง และตรวจสอบการทุจริตภายในกิจการ

สำหรับมาตรฐาน COSO 2013 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ 1 – องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ 2 – คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล

หลักการที่ 3 - คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ 4 - องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน

หลักการที่ 5 – องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 2 : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ 6 – กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ 7 – ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ 8 – พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ 9 – ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 3 : กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ 10 – ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ 11 – พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ 12 – ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ 4 : สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

หลักการที่ 13 – องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ 14 – มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ 15 – มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 5 : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ 16 – ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ 17 – ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function (มีอยู่จริง และนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

สำหรับคู่มือฉบับนี้ จะเน้นตามมาตรฐาน COSO 2013 องค์ประกอบที่ 2 หลักการที่ 8 ในเรื่องการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นหลัก

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี 4 กระบวนการ ดังนี้

- Corrective: แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

- Detective: เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อสงสัยบางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

- Preventive: ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริต เข้ามาได้อีก

- Forecasting: การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปราม ล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณ การล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

3. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีให้นำเครื่องมือประเมิน ความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่างๆ ภายในองค์กรที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็น มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

4. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มี ภารกิจ ให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. 2558)

4.2 ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

4.3 ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากร ภาครัฐ

5. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและแนวทางการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการ ทุจริต ได้กำหนดขั้นตอนประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การระบุความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินสถานความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินค่าความเสี่ยงรวม

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 7 จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 9 การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 1 การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน กระบวนการ การปฏิบัติงานของที่จะทำ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุ ความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ 1 ให้ทำการระบุความเสี่ยงโดยอธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยง เฉพาะขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงการทุจริต และในการประเมินต้อง คำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวม ของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบ ความเสี่ยงหรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานที่ อาจไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว ซึ่งเป็นทั้ง Known Factor หรือ Unknown Factor “การระบุความเสี่ยงการทุจริตไม่ถูกต้อง มาตรการควบคุมหรือ มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต จึงไม่สามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้”

Known Factor	ความเสี่ยงทั้งปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามี โอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อน ใช้เสมอ)

ในขั้นตอนนี้มีความสำคัญ ต้องทำการระบุความเสี่ยงด้วยการค้นหารูปแบบ พฤติการณ์ ความเสี่ยงให้ ลึกละเอียดมากที่สุด และต้องไม่นำปัญหาของหน่วยงานในปัจจุบันมาปนกับความเสี่ยงการทุจริต การระบุ ความเสี่ยงไม่ละเอียด ชัดเจน จะนำไปสู่ขั้นตอนในการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตที่ไม่ตรง ขาดประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินสถานความเสี่ยง

นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริต ของแต่ละโอกาส/ความ เสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

- สถานะสีเขียว: ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง: ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่าง ปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม: ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคนหลายหน่วยงาน ภายใน องค์กร มีหลายขั้นตอนจนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- สถานะสีแดง: ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกคนที่ไม่รู้จักไม่ สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเสี่ยงรวม

รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก ที่เป็น สีส้ม และสีแดง มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับ ความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ที่มีค่า 1 - 3 คูณด้วย ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า 1 - 3 เช่นกัน ค่า 1 - 3 โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

3.1 ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรม หรือขั้นตอนนั้น เป็น MUST หมายถึงมีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการ ป้องกัน ไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ 3 หรือ 2

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ 1 เท่านั้น

3.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐหรือข่าย ค่าอยู่ที่ 2 หรือ 3

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ 2 หรือ 3

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ 2 หรือ 3

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระบวนการเรียนรู้องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ 1 หรือ 2

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยง

นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) มาทำการประเมิน ระดับความเสี่ยงการทุจริตว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยงของหน่วยงาน ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในขั้นตอนนี้หน่วยงานต้องมีข้อมูลว่าในปัจจุบันหน่วยงานมีมาตรการป้องกัน หรือความคุ้มครอง ความเสี่ยงอะไรบ้างในการเตรียมการก่อนลงมือประเมิน จึงจะทำให้การประเมินคุณภาพการจัดการควบคุม ความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง

ดี: การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้เหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจ ได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

พอใช้: การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้เหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจ ได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

อ่อน : การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหลวมและไม่มีประสิทธิผล การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินระดับความเสี่ยงที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยง ระหว่างคะแนน (3) ถึง (9) โดยเฉพาะที่อยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินคุณภาพการจัดการหรือการควบคุมความเสี่ยง ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลางเลย แต่พบว่าความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหาร ความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงานหรือ กระบวนการหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสเกิดความเสียหายการทุจริต นำมาประเมิน ความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม)

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต นำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานที่มีอยู่ ในปัจจุบันและมาตรการนั้นยังสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาพิจารณาจัดทำมาตรการในครั้งนี้ โดยมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติมจากรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต ที่ได้จากการประเมินในครั้งนี้ มาตรการ หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ได้รับผลสำเร็จ (วิธีป้องกัน) หรือแนวทางที่ตั้งขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาจัดทำเป็นแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต เพื่อขับเคลื่อนบังคับใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

เพื่อติดตามเฝ้าระวัง เป็นการประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรม ตามแผนบริหาร ความเสี่ยงของขั้นตอนที่ 5 ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการสร้างตะแกรงดัก เพื่อเป็นการยืนยันผลการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยการแยกสถานะของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตต่อไป ออกเป็น 3 สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง

สถานะสีเขียว : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม

สถานะสีเหลือง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันท่วงที ตามมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผลความเสี่ยงการทุจริตลดลง ระดับ

สถานะสีแดง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ควรมีมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรม เพิ่มขึ้นแผนใช้ไม่ได้ผลความเสี่ยงการทุจริตไม่ลดลง

ขั้นตอนที่ 7 จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง

นำผลจากทะเบียนเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต จากขั้นตอนที่ 6 ออกตามสถานะ 3 สถานะ ซึ่งในขั้นตอนที่ 7 สถานะความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้ จะต้องมีกิจกรรมหรือมาตรการอะไรเพิ่มเติมต่อไป โดยแยกสถานะเพื่อทำระบบบริหารความเสี่ยงออกเป็น ดังนี้

7.1 เกินกว่าการยอมรับ (สถานะสีแดง Red) ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

7.2 เกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม (สถานะสีเหลือง Yellow)

7.3 ยังไม่เกิดเฝ้าระวังต่อเนื่อง (สถานะสีเขียว Green)

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำระบบความเสี่ยง

เป็นการจัดทำรายงานสรุปให้เห็นในภาพรวมว่ามีผลจากการบริหารความเสี่ยงการทุจริต ตามขั้นตอนที่ 7 มีสถานะความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด (สี) สถานะความเสี่ยง

สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ

สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง

สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 9 การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

เป็นการจัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต หรือ สถานะแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามขั้นตอนที่ 8 ต่อผู้บริหารของหน่วยงาน ซึ่งหวังระยะเวลา ของการรายงานผล อยู่กับหน่วย เช่น รายงานทุกเดือน ทุกไตรมาส ซึ่งแบบในการรายงาน

6. วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงของกระบวนการงาน อธิบายรูปแบบ พฤติการณ์ เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในกรมส่งเสริมการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ

ชื่อกระบวนการ/งาน : กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตามแผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

7. ข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

นับตั้งแต่วันที่ 2563 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ทวีความรุนแรงและขยายขอบเขตไปในหลายประเทศทั่วโลกอย่างรวดเร็ว จนทำให้เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 องค์การ

อนามัยโลก (WHO) ประกาศให้เป็นการแพร่ระบาดครั้งใหญ่ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกในภาพรวม และก่อให้เกิดความผันผวนรุนแรงในตลาดการเงินโลก ทำให้เศรษฐกิจในหลายประเทศในช่วงไตรมาสแรกของปี 2563 หดตัวต่อเนื่องจนเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอยและหลายประเทศขยายตัวต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ สำหรับเศรษฐกิจไทย ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่รุนแรงมากขึ้น เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก การลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติส่งผลให้ภาคบริการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบรุนแรง จากการดำเนินมาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดและจำกัดการเดินทางระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน ภาคการส่งออกยังได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าสำคัญ รวมทั้งการปิดเส้นทางขนส่งในบางประเทศและการหยุดชะงักของห่วงโซ่การผลิต โดยผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่อเนื้อทำให้สภาพคล่องทางธุรกิจประสบปัญหาการผลิตและการลงทุนลดลง และส่งผลกระทบต่อภาคการจ้างงานและรายได้ของครัวเรือน ซึ่งทำให้กำลังซื้อภายในประเทศปรับตัวลดลง ในขณะเดียวกัน การใช้จ่ายภายในประเทศยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคและมาตรการควบคุมและป้องกัน การระบาดโดยการปิดสถานประกอบการต่าง ๆ นอกจากนี้เศรษฐกิจไทยยังมีแนวโน้มที่ต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงซ้ำเติมจากสถานการณ์ภัยแล้งที่มีแนวโน้มรุนแรงและส่งผลกระทบต่อผลผลิตและรายได้ภาคเกษตร

ผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ได้ส่งผลอย่างรุนแรงต่อภาคเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลต้องเร่งรัดออกมาตรการสำคัญเพื่อเยียวยาและบรรเทาผลกระทบให้แก่ประชาชน จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้เป็นกรณีฉุกเฉินที่จะต้องเร่งดำเนินมาตรการดูแล และเยียวยาผลกระทบ จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อเศรษฐกิจไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการออกพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2563 เพื่อดำเนินการ ใน 3 กลุ่มแผนงาน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อแก้ไขปัญหา การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วงเงิน 45,000 ล้านบาท กลุ่มที่ 2 แผนงาน หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้กับภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วงเงิน 555,000 ล้านบาท และกลุ่มที่ 3 แผนงานหรือโครงการ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วงเงิน 400,000 ล้านบาท ประกอบด้วย แผนงาน 3.1 พลิกฟื้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แผนงานหรือโครงการลงทุน และกิจกรรมการพัฒนาที่สามารถพลิกฟื้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพิ่มศักยภาพ และยกระดับการค้า การผลิตและการบริการในสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ โดยครอบคลุมภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าและการลงทุน ท่องเที่ยวและบริการ แผนงาน 3.2 ฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน ผ่านการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ

โดยการส่งเสริมตลาดสำหรับผลผลิต และผลิตภัณฑ์ของธุรกิจชุมชนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว หรือภาคบริการอื่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน การจัดหาปัจจัยการผลิตและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และชุมชน รวมทั้งการสร้างการเข้าถึงช่องทางการตลาด พร้อมทั้งยกระดับ มาตรฐานคุณภาพ และมูลค่าเพิ่มของสินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน แผนงาน 3.3 ส่งเสริมและกระตุ้น การบริโภคภาคครัวเรือน และเอกชน รวมถึงการลงทุนต่าง ๆ ของภาคเอกชน เพื่อให้สถานะการบริโภคและการลงทุน กลับเข้าสู่ระดับปกติได้โดยเร็ว และแผนงาน 3.4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ผ่านการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน และสนับสนุนกระบวนการผลิต เพื่อการพัฒนาประเทศ ในระยะต่อไป

แผนงาน/โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ มีดังนี้

1. โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด (สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร)
2. โครงการพัฒนาธุรกิจบริการดินและปุ๋ยเพื่อชุมชน (One Stop Service) (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย)
3. โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร)
4. แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน ของสำนักงานเกษตรจังหวัด (กลุ่มโครงการและงบประมาณ กองแผนงาน)

ที่มา : คู่มือการเสนอโครงการและแนวทางการรับและเบิกจ่าย ภายใต้แผนงาน/โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมตามบัญชีท้าย พ.ร.ก. ให้อำนาจกระทรวงการคลัง กู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 ข้อมูล ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2564

8. การระบุความเสี่ยง

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากร

ภาครัฐ

ตารางที่ 1 การระบุความเสี่ยงของกระบวนการงาน

ลำดับ	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
1	ผู้เกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง เช่น กำหนดเงื่อนไขประกวดราคามีลักษณะเป็นการกีดกันผู้เสนอราคา รายย่อย การแจ้งให้เสนอราคาเจาะจงเฉพาะร้านค้าที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้น	✓	
2	คณะกรรมการตรวจรับไม่ได้ตรวจนับพัสดุที่ส่งมอบจริง	✓	
3	การส่งมอบพัสดุให้กับกลุ่มเป้าหมายไม่ครบถ้วนจำนวนตามที่จัดซื้อพัสดุจริง	✓	
4	วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดซื้อ มีคุณภาพไม่เหมาะสม ตรงกับคุณลักษณะที่กำหนดแต่ไม่ได้มาตรฐาน ใช้ประโยชน์ได้ไม่คุ้มค่าตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	✓	

- **Known Factor** หมายถึง ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว

- **Unknown Factor** หมายถึง ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด

9. การประเมินสถานะความเสี่ยง

สถานะความเสี่ยงการทุจริตแบ่งตามรายสีไฟจราจร ดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กรมีหลายขั้นตอนจนยากต่อการควบคุมหรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตาม หน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 2 แสดงสถานะความเสี่ยง

ลำดับ	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
1	ผู้เกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง เช่น กำหนดเงื่อนไขประกวดราคามีลักษณะเป็นการกีดกันผู้เสนอราคาย่อย การแจ้งให้เสนอราคาเจาะจงเฉพาะร้านค้าที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้น			✓	
2	คณะกรรมการตรวจรับไม่ได้ตรวจนับพัสดุที่ส่งมอบจริง		✓		
3	การส่งมอบพัสดุให้กับกลุ่มเป้าหมายไม่ครบถ้วนจำนวนตามการจัดซื้อพัสดุจริง			✓	
4	วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดซื้อ มีคุณภาพไม่เหมาะสม ตรงกับคุณลักษณะที่กำหนดแต่ไม่ได้มาตรฐาน ใช้ประโยชน์ได้ไม่คุ้มค่าตามวัตถุประสงค์ของโครงการ		✓		

10. การประเมินค่าความเสี่ยงรวม

นำความเสี่ยงการทุจริต เฉพาะที่มีสถานะความเสี่ยงระดับปานกลาง ระดับสูง และระดับสูงมาก (สีเหลือง สีส้ม และสีแดง) จากตารางที่ 2 มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม (ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง x ระดับความรุนแรงของผลกระทบ) มีเกณฑ์การให้ค่า ดังนี้

7.1 ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ 3 หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ และมีความเสี่ยงในการทุจริตสูง

ระดับ 2 หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ และมีความเสี่ยงในการทุจริตที่ไม่สูงมาก

ระดับ 1 หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการ

7.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ 3 หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่าย/ทางการเงิน ในระดับที่รุนแรง

ระดับ 2 หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/
เครือข่าย/ทางการเงิน ในระดับที่ไม่รุนแรง

ระดับ 1 หมายถึง มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน/การเรียนรู้/องค์ความรู้

ตารางที่ 3 การประเมินค่าความเสี่ยงรวม

ลำดับ	ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ จำเป็นของการ เฝ้าระวัง	ระดับความ รุนแรงของ ผลกระทบ	ค่าความเสี่ยง รวมจำเป็น x รุนแรง
1	ผู้เกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อ ประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใด รายหนึ่ง เช่น กำหนดเงื่อนไขประกวด ราคามีลักษณะเป็นการกีดกันผู้เสนอ ราคารายย่อย การแจ้งให้เสนอราคา เจาะจงเฉพาะร้านค้าที่มีผลประโยชน์ ร่วมกัน เป็นต้น	3	3	9
2	คณะกรรมการตรวจรับไม่ได้ตรวจนับ พัสดุที่ส่งมอบจริง	2	3	6
3	การส่งมอบพัสดุให้กับกลุ่มเป้าหมายไม่ ครบถ้วนจำนวนตามที่จัดซื้อพัสดุจริง	3	3	9
4	วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดซื้อ มีคุณภาพไม่ เหมาะสม ตรงกับคุณลักษณะที่กำหนด แต่ไม่ได้มาตรฐาน ใช้ประโยชน์ได้ไม่ คุ้มค่าตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	2	3	6

หมายเหตุ : ค่าความเสี่ยงรวม แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ คะแนน 1 - 3

ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง คะแนน 4 - 6

ค่าความเสี่ยงระดับสูง คะแนน 7 - 9

11. การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยง

นำค่าความเสี่ยงรวมจากตารางที่ 3 มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการสอดคล้อง ใฝ่ระวัง ใน งานปกติ)

8.1 เกณฑ์คุณภาพการจัดการ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบ ผลงานองค์กร แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อถึง ผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน และยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

8.2 ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

- คุณภาพการจัดการดี/ค่าความเสี่ยงรวมระดับต่ำ = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงต่ำ
- คุณภาพการจัดการดี/ค่าความเสี่ยงรวมระดับปานกลาง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยง ค่อนข้างต่ำ
- คุณภาพการจัดการดี/ค่าความเสี่ยงรวมระดับสูง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงปานกลาง
- คุณภาพการจัดการพอใช้/ค่าความเสี่ยงรวมระดับต่ำ = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยง ค่อนข้างต่ำ
- คุณภาพการจัดการพอใช้/ค่าความเสี่ยงรวมระดับปานกลาง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยง ปานกลาง
- คุณภาพการจัดการพอใช้/ค่าความเสี่ยงรวมระดับสูง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยง ค่อนข้างสูง
- คุณภาพการจัดการอ่อน/ค่าความเสี่ยงรวมระดับต่ำ = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยง ปานกลาง

- คุณภาพการจัดการอ่อน/ค่าความเสี่ยงรวมระดับปานกลาง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยง ค่อนข้างสูง

- คุณภาพการจัดการอ่อน/ค่าความเสี่ยงรวมระดับสูง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงสูง

ตารางที่ 4 ค่าการประเมินสามารถจัดระดับ ได้ดังตารางในรูปแบบ Matrix

ค่าความเสี่ยงรวม	สูง	9) สูง	6) ค่อนข้างสูง	3) ปานกลาง
	ปานกลาง	8) ค่อนข้างสูง	5) ปานกลาง	2) ค่อนข้างต่ำ
	ต่ำ	7) ปานกลาง	4) ค่อนข้างต่ำ	1) ต่ำ
ระดับ	อ่อน	พอใช้	ดี	
คุณภาพการจัดการ				

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ลำดับ	ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวมจำเป็น x รุนแรง
1	ผู้เกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง เช่น กำหนดเงื่อนไขประกวดราคามีลักษณะเป็นการกีดกันผู้เสนอราคารายย่อย การแจ้งให้เสนอราคาเจาะจงเฉพาะร้านค้าที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้น	สูง	สูง	สูง
2	คณะกรรมการตรวจรับไม่ได้ตรวจนับพัสดุที่ส่งมอบจริง	ปานกลาง	สูง	ค่อนข้างสูง

3	การส่งมอบพัสดุให้กับกลุ่มเป้าหมายไม่ครบถ้วน จำนวนตามที่จัดซื้อพัสดุจริง	สูง	สูง	สูง
4	วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดซื้อ มีคุณภาพไม่เหมาะสม ตรง กับคุณลักษณะที่กำหนดแต่ไม่ได้มาตรฐาน ใช้ ประโยชน์ได้ไม่คุ้มค่าตามวัตถุประสงค์ของ โครงการ	ปานกลาง	สูง	ค่อนข้างสูง

12. การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

นำความเสี่ยงการทุจริต ที่มีค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง จากตารางที่ 4 มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ตามระดับความรุนแรง ดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ	รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
1	ผิดพลาด! ไม่พบแหล่ง การอ้างอิง	1. จัดทำคู่มือปฏิบัติงาน มีแนวทางการ จัดซื้อจัดจ้างที่ชัดเจน 2. กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำร่างกำหนดคุณสมบัติเฉพาะ ของวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่จะใช้อย่าง รอบคอบ ครอบคลุม และเปิดกว้าง 3. กำหนดให้มีการสืบราคาอย่างน้อย 3 ร้าน ถ้าไม่ครบต้องระบุเหตุผล	ผู้รับผิดชอบโครงการ ส่วนกลาง สำนักงาน เกษตรอำเภอ และ สำนักงานเกษตรจังหวัด

ตารางที่ 5 ตารางแสดงแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต (ต่อ)

ลำดับ	รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
2	คณะกรรมการตรวจรับ ไม่ได้ตรวจนับพัสดุที่ส่ง มอบจริง	แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนัก/กองอื่น หรือ ผู้ที่มีความรู้/ความชำนาญเข้าร่วม เป็น คณะกรรมการพิจารณาผลหรือตรวจรับ	ผู้รับผิดชอบโครงการ ประจำสำนักงานเกษตร อำเภอ และสำนักงาน เกษตรจังหวัด
3	การส่งมอบพัสดุให้กับ กลุ่มเป้าหมายไม่	1. ในการส่งมอบพัสดุ ขอให้ กลุ่มเป้าหมายลงลายมือชื่อไว้เป็น	ผู้รับผิดชอบโครงการ ประจำสำนักงานเกษตร

	ครบถ้วนจำนวนตามที่ จัดซื้อพัสดุดัง	หลักฐานตามแบบฟอร์มการรับปัจจัย การผลิตด้วยทุกครั้ง 2. มีการตรวจสอบรายชื่อกลุ่มเป้าหมาย ที่จะได้รับปัจจัยการผลิต ว่ารายชื่อ ตรงกันหรือไม่ พร้อมทั้งยืนยันรายชื่อ กลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับปัจจัยการผลิต ด้านพืช (กรณีเป็นโครงการบูรณาการ) ส่ง ให้กรมส่งเสริมการเกษตร	อำเภอ และสำนักงาน เกษตรจังหวัด
4	วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดซื้อ มี คุณภาพไม่เหมาะสม ตรงกับคุณลักษณะที่ กำหนด แต่ไม่ได้ มาตรฐาน ใช้ประโยชน์ ได้ไม่คุ้มค่าตาม วัตถุประสงค์ของ โครงการ	1. การจัดซื้อปัจจัยการผลิตให้ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดราคาจำหน่ายพันธุ์พืชสวน พ.ศ. 2562 2. การจัดซื้อปัจจัยการผลิตให้ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม ประกาศของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ออกหนังสือรับรองเป็น “ร้านสหกรณ์ หรือสถาบันเกษตรกรที่กระทรวงเกษตร และสหกรณ์รับรอง” พ.ศ. 2564 และ ประกาศกรมส่งเสริมการเกษตรเรื่อง กำหนดราคาจำหน่ายพันธุ์พืชพืชผล ผลิตผล และผลพลอยได้ จากการ ดำเนินงานส่งเสริมด้านการเกษตร อย่าง เคร่งครัด	ผู้รับผิดชอบโครงการ ประจำสำนักงานเกษตร อำเภอ และสำนักงาน เกษตรจังหวัด